

Інна КОНЧИЦ,

методист відділу виховної роботи та позашкільної освіти ЧОППО імені К. Д. Ушинського

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФІЛАКТИЧНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬО ОСВІТИ ЩОДО РИЗИКІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З МІНАМИ ТА ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИМИ ПРЕДМЕТАМИ

За ступенем забрудненості території вибуховими пристроями Україна зараз є чи не найнебезпечнішим місцем на планеті. Наразі потенційно замінованими в Україні залишаються 174 тисячі квадратних кілометрів.

Станом на 13 грудня 2023 року Національний орган із питань протимінної діяльності зафіксував на деокупованих територіях 877 інцидентів, у яких постраждали цивільні громадяни від вибухонебезпечних предметів. Із них загинуло 277 осіб та 600 – дістали поранення, у тому числі й діти [8].

З початку широкомасштабного вторгнення в Україну вже розміновано понад 2,6 тисяч квадратних кілометрів територій. Разом з тим, площа деокупованих територій, на яких сьогодні можливе виконання заходів гуманітарного розмінування, оцінюється в 45 тисяч квадратних кілометрів. Зважаючи на потребу гуманітарного розмінування такого масштабу, Міністерство оборони України прийняло рішення щодо збільшення чисельності особового складу підрозділів розмінування в складі ЗС України та Державної спеціальної служби транспорту [9].

Чернігівщина – один з найзамінованиших регіонів, де працюють піротехнічні розрахунки та механізовані помічники. Сапери частини піротехнічних робіт підводного та гуманітарного розмінування Аварійно-рятувального загону спецпризначення Головного Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Чернігівській області (далі – ГУ ДСНС України в Чернігівській області) постійно залучаються до дій за призначенням. Майже щодня у встановленому порядку вони виявляють, вилучають та знешкоджують вибухонебезпечні предмети.

Розмінуванням території України займаються не тільки державні структури (ДССТ, ДСНС, Нацгвардія, Нацполіція), а також неурядові організації. Наразі в Україні працюють 19 операторів протимінної діяльності, 29 проходять сертифікацію, ще близько 40 на стадії підготовки [10].

На сайті ДСНС розміщена мапа вибухонебезпечних територій України, на якій відображуються місця, де вже виявлені або ймовірно знаходяться вибухонебезпечні предмети, та ступінь загрози від них згідно з наявною в ДСНС інформацією. Скористатися

мапою можна за покликанням або ж встановити як мобільний додаток. Завантажити його можна для Android та для IOS.

Міни та інші вибухонебезпечні предмети, в тому числі нерозірвані снаряди, можуть знайтись будь-де. І якщо вибухові пристрої серійного зразка легко розпізнати за зовнішнім виглядом і діяти відповідно до ситуації, то саморобну вибухівку, що може з'явитися на вулицях міст і селищ, розпізнати набагато складніше.

Доволі часто саме непоінформованість, необізнаність, дезінформованість, безрозсудність різних категорій населення стають причинами трагічних ситуацій. Щоб уникнути або хоча б мінімізувати кількість нещасних випадків, пов'язаних з мінами та вибухонебезпечними предметами, серед учасників освітнього процесу важливо проводити систематичну профілактично-просвітницьку роботу з цього питання. Тому не аби якого значення набуває підготовка тренерів-інструкторів з інформування населення з питань мінної безпеки.

У 2022 році з метою підготовки інструкторів з інформування населення про ризики, пов'язані з мінами та вибухонебезпечними залишками війни фахівцями представництва Данської Ради в справах біженців в Україні для педагогічних та науково-педагогічних працівників Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського був проведений тренінг. Підготовлено 20 сертифікованих спеціалістів.

У більшості випадків, при знаходженні серійних мін, снарядів, гранат дорослі негайно викликають фахівців, які огорожують район і знешкоджують небезпечні знахідки. Інша справа – діти. Природна цікавість спонукає їх до небезпечних експериментів. Діти підкладають боєприпаси в багаття, випробують їх ударами на міцність, намагаються розібрати, приносять додому, у двір, до школи. Тому так важливо пояснити учням наслідки подібних дій, навчити правилам поведінки в таких ситуаціях.

Актуальність питання зумовила появу ряду листів Міністерства освіти і науки України, які адресовані керівникам Департаментів (управлінь) освіти і науки обласних державних адміністрацій, керівникам закладів загальної середньої освіти:

Лист МОН України від 17.03.2022 №1/3485-22 «Про методичні рекомендації» [1], який містить:

- методичні рекомендації для проведення бесід з учнями закладів загальної середньої освіти в т.ч. з питань уникнення враження мінами і вибухонебезпечними предметами;
- перелік вибухонебезпечних предметів;
- алгоритм дій у разі виявлення вибухонебезпечного предмета в будинку або якщо будинок (квартира) опинилися поблизу епіцентру вибуху;

- нагадування про офіційно проголошений у Міжнародній спільноті день просвіти з питань мінної небезпеки і допомоги в діяльності, пов'язаної з розмінуванням (4 квітня).

У воєнний час може бути багато випадків телефонних повідомлень про замінування приміщень та виявлення підозрілих предметів, що можуть виявитися вибуховими пристроями. На такий випадок МОН України пропонує заходи попереджувального характеру:

- посилення пропускнуго режиму при вході і в'їзді на територію закладу, стеження за системами сигналізації і відеоспостереження;
- проведення обходів території закладу і періодичної перевірки складських приміщень на предмет своєчасного виявлення вибухових пристроїв або підозрілих предметів;
- організація та проведення спільних із працівниками цивільного захисту, правоохоронних органів інструктажів і практичних занять з питань дій у разі загрози або виникнення надзвичайних подій.

У разі виявлення підозрілого предмета працівниками навчального закладу чи учнями потрібно негайно повідомити правоохоронні органи, територіальні органи управління з питань цивільного захисту.

До прибуття оперативно-слідчої групи керівник закладу освіти повинен дати вказівку співробітникам знаходитися на безпечній відстані від знайденого предмета. У разі потреби – евакуйовувати людей згідно з наявним планом евакуації. Потрібно забезпечити можливість безперешкодного під'їзду до місця виявлення підозрілого предмета автомашин правоохоронних органів, співробітників територіальних органів управління з питань цивільного захисту, пожежної охорони, невідкладної медичної допомоги, служб експлуатації, забезпечити присутність осіб, що знайшли знахідку, до прибуття оперативно-слідчої групи. У всіх випадках керівник навчального закладу дає вказівку не наближатися, не чіпати, не розкривати і не переміщати підозрілу знахідку, зафіксує час її виявлення.

Лист МОН України від 25.10.2022 №1/12583-22 «Про рекомендований порядок дій на випадок виникнення загроз соціального та воєнного характеру» (реакція на повідомлення про мінування) [3].

Розпорядження КМУ від 7 вересня 2022 року № 792-р «Про внесення змін до плану основних заходів цивільного захисту на 2022 рік» [2], в якому передбачено посилення профілактичної роботи з питань безпеки життєдіяльності здобувачів освіти, зокрема через створення та функціонування в закладах освіти класів безпеки, що сприятиме формуванню в учнів здоров'язбережувальних компетентностей, знань правил

пожежної, мінної безпеки та цивільного захисту, алгоритму дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій, надання домедичної допомоги.

У межах реалізації всеукраїнського проекту 14 лютого 2023 року відкрито перший в області «Клас безпеки» в Чернігівському ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою.

На сайті ГУ ДСНС України в Чернігівській

області <https://cn.dsns.gov.ua/uk/klassi-bezpeki> створено пілотний інтерактивний портал «Класи безпеки», який постійно наповнюється і кожен бажаючий може ознайомитись з презентабельними класами безпеки, які функціонують в його регіоні, перейшовши за покликанням <https://cutt.ly/X30t1nd> ви можете знайти клас безпеки у своєму регіоні.

Всеукраїнський проєкт «Класи безпеки» почав розширюватися та набирати популярності. І якщо донедавна класи безпеки функціонували на базі 30 закладів освіти, то лише за останній тиждень листопада 2023 року в Чернігівському районі області додалось ще 15 класів безпеки.

У грудні 2023 року класи безпеки відкрились у Чернігівській спеціалізованій школі №1, Прилуцької гімназії №10, Іваницькому ліцеї Парафіївської селищної ради, Стольненському ЗЗСО I-III ступенів Менської міської ради, Срібнянському ліцеї Срібнянської селищної ради, Сухополов'янському ліцеї Сухополов'янської сільської ради.

У цих класах проводяться заняття з правил пожежної та мінної безпеки, вивчаються алгоритми дій під час сигналу «Повітряна тривога», а також інших надзвичайних ситуацій із залученням працівників ДСНС, Нацполіції, Товариства Червоного Хреста України, медиків, ООН Юнісеф України та інших.

Фахівці ДСНС нагадують присутнім основні правила поведінки в разі виявлення підозрілих предметів, роздають учасникам освітнього процесу тематичну інформаційну продукцію від Дитячого фонду ООН UNICEF Ukraine.

Серед останніх документів, що акцентують увагу на питанні мінної безпеки:

Лист МОН України від 16.05.2023 р. № 1/6900-23 «Про організацію та проведення заходів з питань безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу на час літніх канікул» [5].

У листі МОН України від 24.08.23 року № 1/12702-23 «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023/2024 навчальному році» [6] безпека учасників освітнього процесу визнана одним із важливих пріоритетів у діяльності закладів освіти, які на сьогодні страждають від російської воєнної агресії. Завдання педагогів – оволодіти та передати здобувачам освіти, батькам необхідні знання, потрібні для подальшої безпечної життєдіяльності.

Про необхідність проведення первинних інструктажів (з реєстрацією у відповідних журналах) із здобувачами освіти з питань безпеки життєдіяльності в т.ч. щодо дотримання правил поведінки в громадських місцях з підозрілими предметами, перед початком зимових канікул, новорічних та різдвяних свят йдеться у **листі МОН № 1/19632 від 13.12.23 року «Про організацію та проведення заходів з питань безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу на час зимових канікул» [4].**

Знання правил безпеки – це зброя, яка не вбиває, а дає можливість зберегти життя собі і іншим.

25-27 жовтня 2023 року відділом виховної роботи та позашкільної освіти ЧОШПО імені К.Д.Ушинського для 570 педагогів (заступники директорів з виховної роботи, педагоги-організатори, класні керівники) закладів загальної середньої освіти області в межах підвищення кваліфікації було проведено триденний воркшоп з мінної безпеки. Серед запрошених спікерів – представники Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні (Світлана КІСІЛЬОВА), речник Державної служби України з надзвичайних ситуацій (Олександр ХОРУНЖИЙ), укладач методичного посібника для вчителів з мінної безпеки, ведуча Всеукраїнського уроку з мінної безпеки у 2022 році (Леся ЮРЧИШИН), провідний фахівець з надання першої домедичної допомоги БФ «Швейцарський фонд з протимінної діяльності ФСД в Україні» (Олександра САРОДУБ), спеціаліст з надання психологічної допомоги навчально-методичного центру психологічної служби в системі освіти Чернігівської області (Ірина ГРИЩЕНКО), методист ЧОШПО імені К. Д. Ушинського (Інна КОНЧИЦ.), педагоги закладів загальної середньої освіти, які є учасниками

Всеукраїнського проєкту «Класи безпеки» (Людмила МАТЯХ, Тетяна ДАВИДЕНКО, Олександр ПОПКОВ) [11].

Аби навчити населення ризикам, пов'язаним з вибухонебезпечними предметами, діям у разі загрози виникнення надзвичайних ситуацій воєнного характеру рятувальники Чернігівщини створили пересувний мобільний клас з мінної безпеки, який розпочав свою інформаційно-просвітницьку роботу ще в липні 2023 року.

У жовтні 2023 року в межах співпраці між Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ), Міністерством внутрішніх справ України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) та Національною поліцією України (НПУ) на Чернігівщину прибув один із 15 автомобілів, обладнаних UNICEF Ukraine під мобільний клас безпеки. Спецавтомобіль оснащений усім необхідним обладнанням для навчання дітей правилам безпеки.

З метою підвищення обізнаності дітей щодо правил безпечної поведінки та формування культури безпеки, працівники ГУ ДСНС України в Чернігівській області та Головного управління Національної поліції в Чернігівській області проводять заняття зі здобувачами освіти у постраждалих громадах Чернігівщини.

Поліцейські разом з рятувальниками в інтерактивній формі розповідають про мінно-вибухові пристрої, місця, де вони можуть «ховатися». Фахівці також розказують про правила безпечної поведінки при виявленні підозрілих предметів, демонструють присутнім 3D макети вибухонебезпечних предметів тощо.

За даними рішення Комітету з питань молоді і спорту ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ від 3 жовтня 2023 року затверджено Рекомендації слухань на тему: «Шляхи удосконалення діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства щодо формування культури безпеки життєдіяльності у дітей та молоді в умовах сучасних викликів»

Учасники слухань підкреслили, що діяльність з формування культури безпеки життєдіяльності в дітей та молоді повинна мати практико-орієнтовний характер. Необхідно посилити увагу до популяризації цих питань, насамперед шляхом проведення регулярних практичних тренінгів, змагань з безпеки життєдіяльності, навчально-тренувальних зборів і польових таборів, імітаційних та рольових ігор.

Передовсім дітей та молодь необхідно переконливо спонукати до здобуття знань і навичок з цивільного захисту, безпеки життєдіяльності та рятувальної справи, надання домедичної допомоги. Для цього варто розширити мережу гуртків, факультативів з культури безпеки життєдіяльності в закладах освіти, в тому числі закладах позашкільної освіти, з можливістю вибору за бажанням здобувача освіти, урізноманітнити форми проведення таких навчань та змагань.

Робота з реалізації державної політики щодо формування в дітей та молоді культури безпеки життєдіяльності має проводитися в кожній територіальній громаді шляхом об'єднання зусиль органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти, підрозділів Збройних Сил України та Державної служби України з надзвичайних ситуацій, молодіжних центрів, громадських об'єднань тощо.

Щоб убезпечити населення від вибухонебезпечних пристроїв та навчити українців мінної безпеки ДСНС України у співпраці з Фондом Східна Європа створили застосунок «Розмінування України». За допомогою якого громадяни України можуть побачити небезпечні зони, мають швидкий доступ до каталогу вибухонебезпечних предметів. Щоб скористатися застосунком треба завантажити його на свій смартфон за покликаннями: Android: <https://bit.ly/3OeQwxg> та IOS: <https://apple.co/3NhV4B3> Авторизація відбувається через Дія. Підпис чи ID.GOV.UA.

Повідомити про вибухівку можна через чат-бот «ЄВорог» – https://t.me/evorog_bot та мобільний застосунок з мінної безпеки «MineFree».

Цей застосунок дає можливість:

- переглянути мапу, на якій позначено потенційно небезпечні території, згідно з даними ДСНС;
- отримати сповіщення у випадку наближення до небезпечного об'єкту;
- ознайомитися з довідником ДСНС, у якому є фото та опис вибухонебезпечних предметів;
- повідомити про виявлення вибухонебезпечних або підозрілих предметів.

Застосунок розроблений волонтерами благодійної швейцарської організації Free Ukraine (Вільна Україна) за підтримки ДСНС.

З метою підвищення рівня обізнаності учасників освітнього процесу з питань мінної безпеки **на рівні закладу загальної середньої освіти радимо:**

- залучати максимальну кількість педагогічних працівників до підвищення кваліфікації з питань мінної безпеки
- налагодити співпрацю з районними відділами ДСНС в Чернігівській області (Корюківський, Ніжинський, Новгород-Сіверський, Прилуцький, Чернігівський) з подальшим залученням працівників відділів до проведення інформаційної роботи серед учасників освітнього процесу. Для цього керівнику закладу освіти треба написати лист-звернення на начальника районного відділу ДСНС з проханням взяти участь у проведенні тематичних заходів.

Окрім зазначеного вище, доцільним буде:

- внести до плану виховної роботи закладу загальної середньої освіти, відповідно плану виховної роботи класних керівників тематичні заходи щодо правил безпечної поведінки. Такі заходи особливо важливо проводити на початку навчального року, а також перед кожними канікулами, особливо літніми

- розмістити інформаційні матеріали з питань мінної безпеки на офіційному сайті закладу освіти в розділі «Цивільний захист та безпека життєдіяльності»

- внести питання мінної безпеки до плану засідання педагогічної ради закладу/професійних спільнот класних керівників, учителів освітніх галузей;

- провести тематичні загальношкільні заходи/батьківські збори із залученням представників районних відділів ДСНС, фахівців оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, вибухотехніків національної поліції та інших державних або міжнародних установ/організацій.

- розмістити в приміщенні закладу освіти інформаційні плакати з питань мінної безпеки.

Розтяжки, міни, гранати, стрілецькі боєприпаси й артилерійські снаряди – це прихований ворог, із яким нам доведеться співіснувати впродовж багатьох років після закінчення війни. Тож маємо допомогти дітям впоратися з новою реальністю.

Серед форм проведення тематичних заходів, які класні керівники можуть запропонувати учням:

1. Проєкт «Герої розмінування».

Молодші школярі можуть дізнатися якомога більше про відомих собак-демінерів та створити лепбук, присвячений їхнім історіям.

Старші діти можуть спробувати знайти інформацію про інших песиків, що несуть службу в ДСНС чи ЗСУ та допомагають у розмінуванні території. Можливо, діти захочуть зв'язатися з піротехнічним загonom ДСНС свого міста та познайомитися з кудлатими саперами особисто? А потім створити проєкт, присвячений історії чотирилапих героїв: скільки їм років, як вони стали саперами, як саме працюють, чому це важливо, як стали (або можуть стати) відомими, хто їх господарі тощо. І обов'язково додати фото!

2. Брейн-ринг «Знання, що рятують життя!», присвячений правилам поводження із вибухонебезпечними предметами. Завданнями до нього можуть бути в т.ч. і загадки [12].

3. Челендж «Золоті правила безпеки!». Чим більше каналів сприйняття інформації залучено до запам'ятовування, тим кращий ефект. Запропонуйте здобувачам освіти разом з батьками долучитись до челенджу, завданням якого може бути – фільмування спільної з батьками руханки.

Руханка.

УЧИТЕЛЬ (прикладуючи руки у вигляді бінокля до очей): Будь уважним – придивись.

ДІТИ (повторюють рух і слова за учителем разом): Будь уважним – придивись.

УЧИТЕЛЬ (крокує на місці, а на останньому слові рядка зупиняється): Як побачиш – зупинись!

ДІТИ (повторюють рух і слова за учителем разом): Як побачиш – зупинись!

УЧИТЕЛЬ (на першому слові простягає праву руку вперед долонею, а на другому – кладе руки навхрест на грудях): Не підходь! І Не чіпай!

ДІТИ (повторюють рух і слова за учителем разом): Не підходь! І Не чіпай!

УЧИТЕЛЬ (прикладує долоню правої руки до правого вуха): 101 повідомляй!

ДІТИ (повторюють рух і слова за учителем разом): 101 повідомляй!

(доречно повторити кілька разів)

4. Моделювання ситуації. Сторітелінг. Запропонуйте дітям уявити, що вони знайшли підозрілий предмет. Що вони мають зробити? Нехай чітко програють ситуацію.

Ця історія може бути вигадана самими дітьми без наочного супроводу сюжету, а може супроводжуватись сюжетними малюнками.

5. **Створення інформаційного плакату/лепбуку/постеру/...** про правила поведінки з вибухонебезпечними предметами.

6. **Участь у всеукраїнських заходах**, які проводяться в т.ч. і в межах Міжнародного дня просвіти з питань мінної небезпеки й допомоги в діяльності, пов'язаної з розмінуванням.

Так, 4 квітня 2023 року учні молодшої та середньої шкіл Чернігівщини взяли участь у Всеукраїнському радіодиктанті «Спільно до безпеки» <https://ukr.radio/news.html?newsID=101125> Він зачитувався голосом актора, який озвучував улюбленця дітей, знаменитого пса-сапера Патрона. Текст, присвячений правилам поведінки з мінами та нерозірваними боеприпасами. Захід організували представники ЮНІСЕФ разом зі спеціалістами Центру протимінної діяльності.

ДСНС пізніше оприлюднили правильний текст, аби кожен, хто його писав, міг себе перевірити <https://dsns.gov.ua/uk/news/ostanni-novini/spilnodiktant-tekst-radiodiktantu-vid-psa-patrona-perevirte-ci-vporalisia-vi-z-zavdanniam>

Превентивна робота з питань протимінної безпеки має спрямовуватися також на підвищення обізнаності батьківської громадськості.

Під час організації і проведення просвітницько-профілактичної роботи з питань мінної безпеки для педагогів і батьків стануть у нагоді матеріали таких джерел:

1. Вебсайт «Все про мінну безпеку» для батьків, вчителів та дітей, створений за спільної ініціативи Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), Міністерства освіти і науки України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) та Міністерства внутрішніх справ України [13].

Ресурс містить чотири розділи: для батьків, вчителів, підлітків та дітей. У кожному з них викладено адаптовану до віку інформацію про різновиди мін та правила поведінки з ними. В розділі «Вчителям» можна знайти методичні рекомендації щодо проведення уроку з мінної безпеки та презентації для учнів різних класів.

На сайті діти та підлітки зможуть знайти цікаві мультфільми та комікси на тему мінної безпеки, а батьки та вчителі – поради, як говорити з дітьми на цю складну тему.

Навчаючи дітей, робіть все разом (переглядайте мультфільми, читайте комікси, розмальовуйте, грайте в ігри, відгадуйте загадки тощо). Під час виконання спільних дій, спостерігайте за реакціями дитини. Щоб переконатися, що дитина засвоїла інформацію, обговоріть побачене, задайте кілька запитань.

2. **Онлайн-курс «Як навчати дітей мінної безпеки»**, створений за сприяння Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) спільно з МОН, МВС та ДСНС і рекомендований методичною радою Державної установи «Український інститут розвитку освіти»

Онлайн-курс пропонує комплексний план занять для освітян та рятувальників і базується на міжнародних стандартах. Викладачам нададуть практичні інструменти для формування безпечної поведінки на територіях, забруднених мінами. Курс доступний на веб-сайті <https://bezpeka.info/>

3. **Навчаємось мінної безпеки всією родиною. Знання правил безпечної поведінки рятує життя** (*корисні матеріали для дорослих та дітей, що допоможуть пояснити дитині в легкій та розважальній формі про правильну поведінку, а вам пригадати вкрай важливі правила мінної безпеки.*) [14].

4. За підтримки USAID (Агентство США з Міжнародного розвитку) у партнерстві з UNICEF в Україні реалізують ще один **проект – створення нового дитячого мультсеріалу «Пес Патрон»**.

Улюбленець українських дітей розповідає про правила мінної безпеки на прикладі своїх робочих буднів коту Тому, а разом з ним і глядачам, як правильно діяти в разі

виявлення вибухонебезпечного предмета – 12 серій знято https://www.youtube.com/watch?v=wWBjM3RbuIE&ab_channel=PatronTheDog.

5. Для любителів читання видавництво «Ранок» на замовлення Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України створило унікальну книгу **«Мінна безпека не без пека»**: Посібник для дітей про правила поведінки з вибухонебезпечними предметами у форматі коміксу роз'яснює дитині основні правила поведінки з вибухонебезпечними предметами. Правильні дії головних героїв у ситуаціях, пов'язаних із мінами чи вибухонебезпечними предметами, стануть взірцем для наслідування.

Окрім вражаючого сюжету книжка містить інформаційні плакати, які для наших героїв служать інструкціями на тему мінної безпеки.

У книжці є завдання з наліпками й інтерактивні додатки в режимі онлайн. Крім того, за QR-покликаннями можна перевірити свої знання або переглянути корисне відео. Інтерактивна онлайн-книжка допоможе в ігровій формі легше засвоїти матеріал. Видання рекомендоване до читання маленьким українцям та їхнім батькам.

Навчальний посібник (2 частина) — **«Безпечний пеко світ»** книгу у вигляді коміксу розроблено для учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти з метою формування бази знань щодо правил безпечної поведінки в ситуаціях, пов'язаних з мінами та вибухонебезпечними предметами. Видання сприяє запам'ятовуванню школярами зовнішнього вигляду небезпечних об'єктів та їхніх ознак, навчає правил поведінки в небезпечних ситуаціях, містить цінні поради та інформаційні плакати, що допоможуть дітям краще запам'ятати та засвоїти алгоритм дій, змодельовати поведінку в разі виникнення небезпечної ситуації, пов'язаної з мінами та вибухонебезпечними предметами.

6. Відеоматеріали:

підготовлено ГУ
Національної поліції в
Чернігівській області
(Управління освіти і науки
Чернігівської ОДА).

Пам'ятка щодо правил
поведінки (порядку дій)
населення у разі
виявлення
вибухонебезпечного
предмета

Відеоролики про мінну
безпеку

Соціальний ролик
«Розмінування»

Презентація «Правила
поведінки у разі виявлення
вибухонебезпечних
предметів»

Анімаційні ролики «Мінна
безпека. Важливо знати
кожному!»

Український гурт «Танок на Майдані Конго» спільно з ДСНС випустили нову пісню та кліп про мінну безпеку під назвою «Дивись, куди ідеш». Кліп зняли в стилі аніме. Пісня, за словами музикантів, має стати гаслом для всіх українців на деокупованих та відносно безпечних територіях, адже мінне поле в Україні – найбільше у світі.

Українські діти вже розбираються у видах боєприпасів та мін, знають, як звучать «прильоти». Проте, в будь-якому випадку, відповідальність за інформування про мінну загрозу лежить на дорослих – батьках і вчителів. Їх спільні зусилля мають бути спрямовані на навчання дітей правил мінної безпеки. Обізнана, поінформована, навчена дитина може донести інформацію до іншої або стримати друзів на ігровому майданчику, якщо ті знайдуть щось небезпечне. Важливо пояснити здобувачам освіти, що СУПЕРГЕРОЙ це НЕ ТОЙ, що переносить в руках протитанкову міну, або розказує як майстерно може витягти чеку з гранати, а той, хто цінує власне життя і життя інших <https://stopmina.dk/>

Список використаних інтернет-джерел:

1. Лист МОН України від 17.03.2022 №1/3485-22 «Про методичні рекомендації». URL: [HTTPS://WWW.GOLOSIVRUO.GOV.UA/DOCS/SECTION/LIST_MON_6000.PDF](https://www.golosivruo.gov.ua/docs/section/list_mon_6000.pdf)
2. Розпорядження КМУ від 7 вересня 2022 року № 792-р «Про внесення змін до плану основних заходів цивільного захисту на 2022 рік» URL: [HTTPS://ZAKON.RADA.GOV.UA/LAWS/SHOW/792-2022-%D1%80#TEXT](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792-2022-%D1%80#TEXT)
3. Лист МОН України від 25.10.2022 №1/12583-22 «Про рекомендований порядок дій на випадок виникнення загроз соціального та воєнного характеру» (реакція на повідомлення про мінування). URL: [HTTPS://DSNS.GOV.UA/UK/ABETKA-BEZPEKI](https://dsns.gov.ua/uk/avetka-bezpeki)
4. Лист МОН № 1/19632 від 13.12.23 року «Про організацію та проведення заходів з питань безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу на час зимових канікул» URL: [HTTPS://OSVITA.UA/LEGISLATION/SER_OSV/90959/](https://osvita.ua/legislation/ser_osv/90959/)
5. Лист МОН України від 16.05.2023 р. № 1/6900-23 “Про організацію та проведення заходів з питань безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу на час літніх канікул”. URL: [HTTPS://MON.GOV.UA/UA/NPA/PRO-ORGANIZACIYU-TA-PROVEDENNYA-ZAHODIV-Z-PITAN-BEZPEKI-ZHITTYEDIYALNOSTI-UCHASNIKIV-OSVITNOGO-PROCESU-NA-CHAS-LITNIH-KANIKUL](https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-organizaciyu-ta-provedennya-zahodiv-z-pitan-bezpeki-zhittiyediyalnosti-uchasnikiv-osvitnogo-procesu-na-chas-litnih-kanikul)
6. У листі МОН України від 24.08.23 року № 1/12702-23 «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023/2024 навчальному році». URL: [HTTPS://OSVITA.UA/LEGISLATION/SER_OSV/89848/](https://osvita.ua/legislation/ser_osv/89848/)
7. Постанова КМУ від 19 грудня 2023 р. № 1332 «Про внесення змін до правил позначення небезпек, пов'язаних з мінами та вибухонебезпечними предметами - наслідками війни». URL: [HTTPS://ZAKON.RADA.GOV.UA/LAWS/SHOW/1332-2023-%D0%BF#TEXTM](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1332-2023-%D0%BF#TEXTM)
8. На деокупованих територіях від російських мін загинули і постраждали 877 цивільних, – Мінборони. URL: [HTTPS://LB.UA/SOCIETY/2023/12/13/588809_DEOKUPOVANIH_TERRITORIYAH_VID.HTML](https://lb.ua/society/2023/12/13/588809_deokupovanih_teritoriyah_vid.html)
9. Мінборони збільшить чисельність особового складу підрозділів розмінування. URL: [HTTPS://ARMYINFORM.COM.UA/2023/12/13/MINOBORONY-ZBILSHYT-CHYSELNIST-OSOBOVOGO-SKLADU-PIDROZDILIV-ROZMINUVANNYA/](https://armyinform.com.ua/2023/12/13/minoborony-zbilshyt-chyselnist-osobovogo-skladu-pidrozdiliv-rozminuvannya/)
10. Розмінування України – це глобальний проєкт та інвестиція у безпеку Європи. URL: [HTTPS://ARMYINFORM.COM.UA/2023/10/11/ROZMINUVANNYA-UKRAYINY-CZE-GLOBALNYJ-PROYECT-TA-INVESTYTCZIYA-U-BEZPEKU-YEVROPY-DENYS-SHMYGAL/](https://armyinform.com.ua/2023/10/11/rozminuvannya-ukrayiny-cze-globalnyj-proyekt-ta-investytcziya-u-bezpeku-yevropy-denys-shmygal/)
11. Мінна безпека: знання, що рятують життя. URL: [HTTPS://CHOIPPO.EDU.UA/?P=42943](https://choippo.edu.ua/?p=42943)
12. Загадки на тему мінної безпеки. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/stories/mine-safety-braintasers>
13. Все про мінну безпеку: для батьків, вчителів та дітей. URL: <https://bezpeka.info/>
14. Навчаємося мінної безпеки всією родиною. Знання правил безпечної поведінки рятує життя. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/mine-safety-for-the-family>
15. Онлайн-курс «Як навчити дітей мінної безпеки» для освітян, рятувальників та поліцейських. URL: <https://bezpeka.info/>
16. Сторителінг: створюємо історії, що захоплюють. URL: <https://teach-hub.com/storitelinh/>